

Beleidsnota t.a.v. dyscalculie (2017-2018)

Inleiding

Een leerstoornis wordt binnen de orthodidactiek opgevat als een 'leergebrek', als dat niet het gevolg is van een te lage intelligentie. Problemen ten gevolge van een visuele of een auditieve handicap of ten gevolge van sociale omstandigheden worden niet gerekend tot het terrein van de leerstoornissen.

Op 't Rijks zijn drie gekwalificeerde Remedial Teachers(zij voldoen aan de criteria van de landelijke vereniging van Remedial Teachers) aanwezig. Een RT'er kan wel een mogelijke stoornis signaleren, maar heeft geen psychodiagnostische bevoegdheid. Derhalve zal er op enig moment deskundige, externe expertise gewenst en noodzakelijk zijn.

Dyscalculie

Dyscalculie is een leerstoornis die gekenmerkt wordt door hardnekkige problemen met het leren en vlot/ accuraat oproepen/ toepassen van reken-/ wiskundekennis(feiten/ afspraken) .

Bij leerlingen met (hardnekkige) rekenproblemen vallen enkele met elkaar samenhangende kenmerken op :

- Ze hebben moeite met het leren van willekeurige associaties/afspraken /feiten.
- Ze profiteren weinig van impliciete en incomplete instructie.
- Hun basiskennis en –vaardigheden raken niet of zeer moeizaam geautomatiseerd.
- In een toepassing herkennen ze moeilijk wat ze eerder hebben geleerd.
- Ze hebben moeite met het flexibel wisselen tussen verschillende kennisniveaus(zoals: concreet – verbaal – abstract).
- Het korte termijngeheugen en het werkgeheugen zijn snel overbelast..
- Hun leerresultaten zijn dikwijls onvoorspelbaar en leiden tot twijfel aan eigen kunnen of competentie.

Een leerling met dyscalculie wordt pas erkend als aan de volgende voorwaarde is voldaan:

Er moet een dyscalculieverklaring en een rapport afgegeven worden door professionals die zijn gekwalificeerd voor het uitvoeren van psychodiagnostisch onderzoek en die beschikken over specialistische kennis op het gebied van leerstoornissen en de onderwijsbelemmeringen die daarmee kunnen samengaan. Daartoe is een academische graad in de klinische (kinder- en jeugd)psychologie of orthopedagogiek vereist, alsmede een erkende bekwaamheidsregistratie in de psychodiagnostiek. Dit moet minimaal op het niveau van de BIG-registratie Gezondheidszorgpsycholoog, kinder- en jeugdpsycholoog of NVO-generalist.

Rekenscreening en -begeleiding op 't Rijks

Vanaf het begin van de brugklas worden er in de onderbouw onafhankelijke Cito-toetsen gemaakt. De resultaten van deze toetsen geven een beeld van wat de leerling kan op het gebied van taal (Nederlands en Engels) en rekenen/wiskunde.

Sinds schooljaar 2015-2016 is er in de onderbouw 12 weken lang in een blokkur gedifferentieerd, klassikaal rekenen gegeven in alle domeinen. Vorig schooljaar is hierop geëvalueerd en bleek een blokkur niet fijn en geven de rekendocenten nu twee losse lessen. Het rekenonderwijs op 't Rijks is in ontwikkeling.

Alle leerlingen in het voorexamenjaar, dus Mavo3, Havo4 en Vwo5, krijgen een licentie voor het rekenprogramma Got-it?!. Via dit rekenprogramma oefenen zij met de vier verschillende domeinen. Door het maken van toetsen behalen de leerlingen een bepaalde score. Wanneer deze score onder de 60% is, op de Cito-toetsen in de onderbouw onder niveau is gescoord, wordt er met de leerling gesproken over zijn niveau voor rekenen. Als hieruit komt dat er extra begeleiding nodig is, dan kan dit worden ingezet en krijgt de voorexamen leerling extra begeleiding van een rekendocent.

Wanneer een examenleerling in Mavo 4 of Havo 5 een lager cijfer dan een 5 heeft gescoord voor de rekentoets, krijgt deze leerling opnieuw een licentie en wordt de examenleerling ondersteund door een rekendocent. In Vwo 6 ligt de grens onder het cijfer 6.

Leerlingen met dyscalculie uit het voorexamenjaar en examenjaar kunnen in aanmerking komen voor rekenbegeleiding wanneer zij niet voldoen aan bovenstaande eisen.

Wanneer een leerling door zijn mentor, vaak op advies van de vakdocent wi/na/sk/ec, wordt aangemeld bij RT voor testjes op het vermoeden van dyscalculie, heeft er al begeleiding plaatsgevonden, hetzij in de rekenlessen, hetzij door de vakdocent. Dit is immers noodzakelijk om eventuele hardnekkigheid te kunnen aantonen. Als de resultaten van de testjes, die RT verricht, het vermoeden van dyscalculie versterken, wordt de leerling doorverwezen voor verder onderzoek bij een erkend onderzoeksbureau. Hierbij wordt zeker ook gekeken naar het DOD van de basisschool.

Begeleidingsplan

Iedere leerling die op 't Rijks een dyscalculieverklaring met onderzoeksverslag inlevert, heeft in het leerlingvolgsysteem een begeleidingsplan. Deze is geschreven door een RT'er. De aanbevelingen uit het onderzoeksverslag zijn in het begeleidingsplan verwerkt. Dit plan is toegankelijk voor iedere docent die lesgeeft aan deze leerling.

Dc-coach

De dyscalculiecoach(Dc-coach) is het aanspreekpunt voor de leerling met dyscalculie. Aan het begin van de schoolloopbaan of zodra dyscalculie wordt gediagnosticeerd, krijgt de leerling een Dc-coach toegewezen. In principe is deze Dc-coach het aanspreekpunt voor de leerling betreffende zijn dyscalculie gedurende de gehele schoolloopbaan. De Dc-coach spreekt vakdocenten aan bij onduidelijkheden of conflicten betreffende dyscalculie. Ook beantwoordt hij de vragen van de leerlingen in samenwerking met het RT-team. Iedere rapportperiode heeft de onderbouwleerling een gesprek met de Dc-coach, een bovenbouwleerling ziet zijn

Dc-coach minimaal één keer per jaar. Dit is op initiatief van de Dc-coach. Uiteraard is de Dc-coach op initiatief van de leerling altijd extra aanspreekbaar. De Dc-coach leert de leerling om op te komen voor zijn belangen betreffende de dyscalculie. In principe zal de Dc-coach een docent zijn van één van de rekenvakken wi,na,sk,ec.

De Dc-coach zal zicht hebben of de leerling de gewone of de aangepaste rekentoets moet maken. Het is goed om dit in overleg te doen met de rekencoördinator voor het organiseren van de rekentoets en eventueel gebruik van de rekenkaarten bij de rekentoets.

D-lokaal

Een leerling met dyscalculie maakt zijn CP's van de rekenvakken in de onderbouw in het toetslokaal voor D-leerlingen. In het persoonlijk rooster staat op de dag van het CP aangegeven welk lokaal dat is. Door het CP in het D-lokaal te maken, maakt de leerling gebruik van zijn recht op tijdsverlenging.

De Rekentoets en dyscalculie

Dit schooljaar telt de Rekentoets niet mee in de slaag/zakregeling. Wel moeten alle examenleerlingen de rekentoets hebben gemaakt en komt het cijfer op de cijferlijst van het diploma.

Daarnaast streeft de school ernaar dat op de Mavo en Havo alle examenleerlingen minimaal het cijfer 5 hebben behaald. Op het Vwo streeft de school ernaar dat de examenleerlingen minimaal het cijfer 6 hebben behaald.

Een leerling met een dyscalculieverklaring heeft 2 mogelijkheden:

- De Rekentoets wordt gemaakt met tijdsverlenging en het gebruik van de door het ministerie goedgekeurde rekenkaart(zie examanblad.nl).
- De leerling heeft een dossier opgebouwd, waarin duidelijk wordt dat er extra inspanning is verricht door de school en de leerling om de rekenvaardigheden te verbeteren. In dat geval kan de leerling ervoor kiezen om de Aangepaste Rekentoets te maken. Deze bevat minder opgaven, bevat alleen contextrekenopgaven en geen hoofdrekenen. Er mag gebruik gemaakt worden van de rekenmachine, de standaard rekenkaart en de aanvullende rekenkaart.

Let op:

- er wordt voorafgaande aan de eerste poging(in het vooreindexamenjaar) voor het maken van de Rekentoets een keuze gemaakt welke rekentoets er wordt gemaakt. Het bevoegd gezag kan bij de tweede, derde of vierde gelegenheid de leerling alsnog in de gelegenheid stellen, gebruik te maken van de Aangepaste Rekentoets of van de mogelijkheid tot het afleggen van de rekentoets op een hoger niveau. Er zijn vervolgoopleidingen die een leerling met de Aangepaste Rekentoets niet aannemen. Informeer dus tijdig!
- Leerlingen met dyscalculie mogen ook bij andere 'rekenvakken' bij het Centraal Schriftelijk Eindexamen gebruik maken van de standaard rekenkaart.

De ouders en leerling

Zowel ouders als leerlingen moeten precies weten, waar zij aan toe zijn. De ouders mogen de school aanspreken op gedane beloften; de leerling en de ouders moeten goed beseffen, dat **extra hulp** een beroep doet op **extra inspanning**. Een leerling die wel de lusten maar niet de lasten wil dragen, plaatst zich buiten de afspraken t.a.v. dyscalculie in de school. De ouders worden daarvan schriftelijk op de hoogte gesteld.

Aan ouders wordt geadviseerd om extern rekenbegeleiding te zoeken ter voorbereiding op de Rekentoets. In de bovenbouw hebben dit schooljaar alle leerlingen een account voor het programma Gotit?! Op school zijn er een aantal bijeenkomsten om met dit programma te werken, maar het grootste gedeelte moet zelfstandig, thuis of op school, worden doorgenomen. Hierbij zal een leerling met dyscalculie extra ondersteund moeten worden. Er kan voor adviezen een beroep gedaan worden op de rekencoördinator mevr.R. Buijk.

Het recht op eventuele aanpassingen tijdens het examen blijft, zoals is vastgesteld door de minister.

Afspraken en aanbevelingen t.a.v. dyscalculie

Afspraken:

- De leerling mag bij elke toets een rekenmachine gebruiken.
- De leerling mag gebruik maken van een uitgewerkt voorbeeld of stappenplan, waarbij ernaar gestreefd moet worden dat dit steeds meer verkort gaat worden en dat bij toetsing zonder voorbeeld/ stappenplan gewerkt kan worden.
- De docent ziet er op toe dat de leerling voldoende tijd krijgt bij schriftelijke toetsen waarbij veel gerekend moet worden (de leerling mag maximaal 15 minuten langer door werken per lesuur). N.B. Voor examens waar veel gerekend moet worden kan de leerling in aanmerking komen voor tijdsverlenging, mits het in het rapport is aangegeven en dit voor 1 oktober van het schooljaar, waarin examen wordt gedaan, aangevraagd is bij de inspectie.
- De docent kan bij schriftelijk werk de beoordeling aanpassen.(bv. fouten door omkeringen 52 i.p.v. 25).
- Indien aangegeven in het rapport kunnen bepaalde toetsen mondeling in plaats van schriftelijk worden afgenomen. De toetsvragen kunnen het beste op papier gezet worden met een scoreformulier. Advies: laat de leerling voor akkoord tekenen.

N.B. In het examenjaar zijn de exameneisen bindend.

Aanbevelingen:

Naast deze maatregelen kan gedacht worden aan het verder optimaliseren van het leerproces door:

- De leerstof kan in kleinere stukken worden opgedeeld. Het probleem wordt eerst apart besproken, dan wordt het geleerde in een kleiner geheel toegepast en tot slot wordt het in een groter geheel aangeboden.
- De procedures/ strategieën kunnen verkort worden door tussenstappen geleidelijk weg te laten of efficiënter te maken.
- De docent zou aan kunnen geven wat gekend en wat beheerst moet worden (kennis t.o.v. vaardigheid). Eventueel kan de docent door middel van voordoen of door het bieden van een model/ stappenplan de leerstof verduidelijken.
- De leerstof moet voldoende worden geoefend en herhaald. Het is belangrijk dat de gevraagde vaardigheid door inoefenen meer wordt geautomatiseerd.

Het is belangrijk dat

- de leerling zichzelf kan controleren, zowel tussentijds als achteraf.
- de leerling herkent op welke momenten kennis of vaardigheid van toepassing is.
- de leerstof wordt gekoppeld aan de bestaande voorkennis of vaardigheid.

Bij de toetsen mag een leerling met dyscalculie altijd een rekenmachine gebruiken. Met het oog op de Rekentoets adviseert de school om dit bij het maken van het huiswerk niet te doen. Maak eerst de opgaven zonder rekenmachine en controleer daarna met de rekenmachine het antwoord. Dit advies wordt gegeven om te voorkomen dat de rekenvaardigheden, die de leerling wel beheerst, wegzakken.

N.B. Dit is niet alleen voor leerlingen met dyscalculie belangrijk, maar ook zwakkere leerlingen zijn hierbij gebaat.